45వ అధ్యాయం

٤٥ ـ بَابُ زِيَارَةِ أَهْلِ الْخَيْرِ وَمُجَالَسَتِهِمْ وَصُحْبَتِهِمْ وَمَحَبَّتِهِمْ وَطَلَبِ زِيَارَتِهِمْ وَالدُّعَاءِ مِنْهُمْ وَزِيَارَةِ الْمَوَاضِعِ الْفَاضِلَةِ

మహాత్ముల దగ్గరికి వెళ్ళాలి, వారి సమావేశాల్లో కూర్చోవాలి, వారి సాహచర్యాన్ని పొందాలి. వారిని అభిమానించాలి, తమ కోసం దేవుణ్ణి ప్రార్థించమని వారిని కోరాలి, పుణ్యక్షేత్రాలను సందర్శించాలి

قال الله تعالى: ﴿ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَىٰهُ لَآ أَبْرَحُ حَتَّىٰٓ أَبْلُغَ مَجْمَعَ ٱلْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِىَ حُقُبًا ۝٦٠ ﴾ إلى قوله تعالى: ﴿ قَالَ لَهُۥ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴾ [الكهف: ٦٠ ـ ٦٦] وقال تعالى: ﴿ وَٱصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ ﴾ [الكهف: ٢٨].

దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లో అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు :

(మూసాకు సంబంధించిన గాథను వారికి వినిపించండి) అప్పుడు మూసా తన సేవకునితో "రెండు నదుల సంగమ స్థలానికి చేరనంత వరకు, నేను నా ప్రయాణాన్ని ఆపను. లేకపోతే నేను సుదీర్ఘ కాలం నడుస్తూనే ఉంటా" అని అన్నాడు. తరువాత వారు వాటి సంగమ ప్రదేశానికి చేరినప్పుడు, తమ దగ్గరున్న చేప విషయంలో అశ్రద్ధ వహించారు. అది నదిలోకి, సొరంగం గుండా పోయినట్లు దూసుకు పోయింది. ముందుకుపోయిన తరువాత మూసా తన సేవకునితో, "మా ఉదయపు ఆహారం తీసుకురా. ఈనాటి ప్రయాణంలో మేము బాగా అలసిపోయాము" అని అన్నాడు. దానికి సేవకుడు "చూశారా ఏమయిందో! మనం ఆ రాయి దగ్గర విశ్రాంతి కోసం ఆగినప్పుడు నాకు చేప విషయమే జ్ఞాపకం లేకుండా పోయింది.

షైతాన్ నన్ను ఏమరుపాటుకు గురిచేశాడు. నేను దాని గురించి మీకు చెప్పటం మరిచి పోయాను. చేప విచిత్రమైన రీతిలో బయటపడి నదిలోకి వెళ్ళిపోయింది" అని అన్నాడు. అది విని మూసా "మనం అన్వేషిస్తూ వచ్చినది ఆ ప్రాంతం కొరకే కదా!" అని అన్నాడు. కనుక వారిద్దరూ తమ అడుగు జాడలలో వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళారు. అక్కడ వారు మా దాసులలోని ఒక దాసుణ్ణి కనుగొన్నారు. మేము అతనికి మా కారుణ్యాన్ని ప్రసాదించాము. మా తరఫునుండి ఒక ప్రత్యేక జ్ఞానాన్ని ప్రసాదించాము.

మూసా అతనితో "మీరు నేర్చుకున్న వివేకాన్ని మీరు నాకు కూడా బోధించేందుకు నేను మీ వెంట ఉండవచ్చా?" అని అడిగాడు.

(అల్ కహఫ్ : 60 - 66)

ఇంకొకచోట అల్లాహ్ ఇలా ఆదేశిస్తున్నాడు,

"తమ ప్రభువు ప్రసన్నతను అర్థిస్తూ ఉదయం సాయంత్రం ఆయన్ను వేడుకుంటూ ఉండేవారి సాహచర్యం పట్ల నీ హృదయాన్ని సంతృప్త పరచుకో." (అల్ కహఫ్ : 28)

٣٦١ - وعن أنسٍ رضي الله عنه قال: قال أبو بكر لِعمر رضي الله عنهما بَعْدَ وَفَاةِ رسولِ الله ﷺ: انْطَلِقْ بِنَا إِلَى أُمِّ أَيْمَنَ رضي الله عنها نَزُورُهَا كَمَا كَانَ رسولُ الله ﷺ يَزُورُهَا، فَلَمَّا انْتَهَيَا إِلَيْهَا بَكَتْ، فَقَالَا لَهَا: مَا يُبْكِيكِ أَمَا تَعْلَمِينَ أَنَّ

361. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం : దైవప్రవక్త తదనంతరం ఒకసారి హజ్రత్ అబూబక్ర్ (రజి) ఉమర్ (రజి)తో, "ఉమ్మె ఐమన్ (రజి.అన్హా) దగ్గరికి పోదాం పదండి. దైవప్రవక్త (స) ఆమెను పరామర్శించటానికి వెళ్ళినట్లు మనం కూడా వెళదాం" అని అన్నారు. ఆ తరువాత వాళ్ళిద్దరూ కలిసి ఆమె దగ్గరికి వెళ్ళగానే ఆమె బావురుమన్నది. "ఏడ్వడమెందుకు? దైవప్రవక్తకు దేవుని

مَا عِنْدَ اللهِ خَيْرٌ لِرَسُولِ اللهِ ﷺ؟ فقالت: إنِّي لا أَبْكِي أَنِّي لا أَعْلَمُ أَنَّ مَا عِنْدَ اللهِ تَعَالَى خَيْرٌ لِرسولِ اللهِ ﷺ، وَلٰكِنْ أَبْكِي أَنَّ الوَحْيَ قَدِ انْقَطَعَ مِنَ السَّمَاءِ، فَهَيَّجَتْهُمَا عَلَى البُكَاءِ، فَجَعَلا يَبْكِيَانِ مَعَهَا. رواه مسلم.

దగ్గర (ఇహలోకంలో కంటే) ఎంతో శ్రేష్ఠమైన స్థానం లభిస్తుందని నీకు తెలియదా?" అంటూ వాళ్ళిద్దరూ ఆమెను ఓదార్చారు. అప్పుడు ఆమె, "దైవ ప్రవక్తకు దేవుని దగ్గర గొప్ప స్థానముందని తెలియక నేను ఏడ్వటం లేదు. ఆకాశం నుండి వహీ (దైవవాణి) అవతరణ ఆగిపోయినందుకు ఏడుస్తున్నాను" అని అన్నారు. ఆమె మాటలు వాళ్ళిద్దరిని కూడా ఏడ్చేలా చేశాయి. ఆమెతోపాటు వాళ్ళూ ఏడ్వటం మొదలు పెట్టారు. *(ముస్లిం)*

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రవక్త సహచరుల మహిమోన్నతుల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

హజ్రత్ ఉమ్మె ఐమన్ (రజి.అన్హా) అబిసీనియా దేశానికి చెందిన బానిస స్త్రీ. దైవప్రవక్త తండ్రి అబ్దుల్లాహ్ గారి దగ్గర సేవకురాలిగా పనిచేసేది. అబ్దుల్లాహ్ మరణించిన తరువాత దైవప్రవక్త పుట్టారు. ఆయనను పెంచటంలో ఆయన తల్లి ఆమినాకు ఉమ్మె ఐమన్ ఎంతగానో తోడ్పడ్డారు. ఆ తరువాత కాలంలో దైవప్రవక్త (స) ఆమెకు బానిసత్వం నుండి స్వేచ్ఛను ప్రసాదించి జైద్ బిన్ హారిసాకిచ్చి వివాహం చేశారు.

ఈ హదీసు ద్వారా మహాత్ములు దూరమైపోయినప్పుడు విలపించటంలో తప్పులేదని తెలుస్తోంది. అదేవిధంగా తమ బంధుమిత్రులు తరచూ సందర్శిస్తూ ఉండేవారిని తాము కూడా సందర్శించడానికి వెళ్ళడం పుణ్యప్రదమని కూడా బోధపడుతోంది.

٣٦٢ - وعن أبي هريرةَ رضي الله عنه عن النبيِّ ﷺ: «أَنَّ رَجُلاً زَارَ أَخاً لَهُ فِي قَرْيَةٍ أُخْرَى، فَأَرْصَدَ اللهُ عَلَى مَدْرَجَتِهِ مَلَكاً، فَلَمَّا أَتَى عَلَيْهِ قَالَ: أَيْنَ تُرِيدُ؟

362. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు: ఒకడు వేరొక ప్రాంతంలో ఉంటున్న తన సోదరుణ్ణి కలవటానికి బయలుదేరాడు. దేవుడు అతను వెళ్ళే దారిలో ఒక దూతను కూర్చోబెట్టాడు. ఆ వ్యక్తి అక్కడికి రాగానే దైవదూత అతన్ని "ఎక్కడికి వెళ్తున్నావ్?" అని

قال: أُرِيدُ أَخاً لِي فِي هٰذِهِ القَرْيَةِ. قَالَ: هَلْ لَكَ عَلَيْهِ مِنْ نِعْمَةٍ تَرُبُّهَا عَلَيْهِ؟ قَالَ: لا، غَيْرَ أَنِّي أَحْبَبْتُهُ فِي اللهِ تعالى، قَالَ: فَإِنِّي رسولُ اللهِ إِلَيْكَ بِأَنَّ اللهَ قَدْ أَحَبَّكَ كَمَا أَحْبَبْتَهُ فِيهِ» رواه مسلم.

అడిగాడు. "ఈ ఊర్లో నా సోదరుడు న్నాడు. అతన్ని కలవటానికి వెళ్తున్నాను" అని ఆ వ్యక్తి సమాధానమిచ్చాడు. "అతను నీకేదైనా ఉపకారం చేసి ఉంటాడు. నువ్విప్పుడు అతని ఉపకారాన్ని తీర్చడానికి వెళ్తున్నావు, అవునా?" అని అడిగాడు దూత. "అలాంటిదేం లేదు. నేను దైవం కోసం అతన్ని ప్రేమిస్తున్నాను. ఆ ప్రేమతోనే నేను అతని దగ్గరికి వెళ్తున్నాను" అని చెప్పాడా వ్యక్తి. అప్పుడు దైవదూత, "నేను దేవుని తరఫునుండి నీ వద్దకు పంపబడిన దూతను. నీవు నీ సోదరుణ్ణి దైవం కోసం ప్రేమించినట్లే దేవుడు కూడా నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాడని (తెలియపరచ టానికి వచ్చాను)" అని చెప్పాడు. (ముస్లిం)

يقال: «أَرْصَدَهُ» لِكَذَا: إِذَا وَكَّلَهُ بِحِفْظِهِ، وَ«المَدْرَجَةُ» بفتحِ الميمِ وَالراءِ: الطَّرِيقُ، وَمَعْنَى «تَرُبُّهَا»: تَقُومُ بِهَا، وَتَسْعَى فِي صَلاحِهَا.

అతణ్ణి రక్షించటం కోసం ఎవరినన్నా నియమించాడని చెప్పటానికి 'అర్సదహూ లికజా' అని వ్యవహరిస్తారు. 'మద్రజతు' అంటే 'దారి'. 'తరుబ్బుహా' అంటే నీవు దాన్ని కాపాడుతున్నావు, దాన్ని చక్కదిద్దటం కోసం కృషి చేస్తున్నా వని భావం.

(సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఎవర్ని ప్రేమించినా దైవం కోసమే ప్రేమించాలి. ఎవరిని కలవటానికి వెళ్ళినా దైవప్రసన్నతను బడసే ఉద్దేశ్యంతోనే వెళ్ళాలి. కాని సాధారణంగా ప్రజలు ప్రాపంచిక ప్రయోజనాల కోసమే పరస్పరం కలుస్తూ ఉంటారు. ప్రాపంచిక ఉద్దేశ్యంతో కలవటంలోనూ తప్పులేదు గాని హదీసులో ప్రస్తావించబడిన విశిష్టత మాత్రం దైవం కోసం కలిసేవారికే దక్కుతుంది.

363. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : ఎవడైనా రోగగ్రస్తుణ్ణి పరామర్శించటంగాని లేదా దైవం కోసం తన సోదరుణ్ణి కలవటం గాని చేసినప్పుడు (దేవుని తరఫు నుండి) ఒక ప్రకటన చేసేవాడు, "నీకు అభినం దనలు. నీ నడక సార్థకమవుగాక! నీకు స్వర్గంలో స్థానం లభించుగాక!" అని ఎలుగెత్తి ప్రార్థిస్తాడు.

తిర్మిజీ దీనిని వెలికితీసి 'హసన్'గా పేర్కొన్నారు. కాని మరికొన్ని ప్రతుల్లో ఈ హదీసు 'గరీబ్' (అంటే అరుదైనది) అని ఉంది.

٣٦٣ ـ وعنه قال: قال رسولُ الله ﷺ: «مَنْ عَادَ مَرِيضاً أَوْ زَارَ أَخاً لَهُ فِي اللهِ، نَادَاهُ مُنَادٍ بِأَنْ طِبْتَ، وَطَابَ مَمْشَاكَ، وَتَبَوَّأْتَ مِنَ الجَنَّةِ مَنْزِلاً» رواه الترمذي وقال: حديثٌ حسنٌ، وفي بعض النسخ: غريبٌ.

(జామె తిర్మిజీలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

వ్యాధిగ్రస్తుల్ని పరామర్శించటం, కేవలం దైవప్రసన్నతను బడసే ఉద్దేశ్యంతో తోటి ముస్లిం సోదరుల్ని కలవటం అత్యంత శ్రేష్ఠమైన ఆచరణలు. సత్పురుషులను కలవటానికి వెళ్ళటం కూడా సదాచరణే. మనిషి మంచివారిని కలవటానికి వెళ్ళినప్పుడు అతను వేసే ప్రతి అడుగుకు బదులుగా అతని కర్మల జాబితాలో పుణ్యకార్యాలు లిఖించబడతాయి.

364. హజ్రత్ అబూ మూసా అష్అరీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు : మంచి స్నేహితుడు కస్తూరి అమ్మేవాడితో సమానం. చెడ్డ స్నేహితుడు కొలిమి ఊదేవాడితో సమానం. కస్తూరి అమ్మేవాడి దగ్గర కూర్చుంటే అతను నీకు కానుకగా కస్తూరి ఇస్తాడు లేదా దాన్ని నువ్వు కొన నయినా కొంటావు. ఈ రెండూ

٣٦٤ ـ وعن أَبي موسى الأشعَرِيِّ رضيَ اللهُ عنه أَن النَّبيَّ ﷺ قال: «إِنَّمَا مَثَلُ الجَلِيسِ الصَّالِحِ وَجَلِيسِ السُّوءِ، كَحَامِلِ المِسْكِ، وَنَافِخِ الكِيرِ، فَحَامِلُ المِسْكِ، إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ وَإِمَّا أَنْ

تجد منه ريحاً طيبة، ونافخ الكير، إما أن يخرق ثيابك، وإما أن تجد منه ريحاً منتنة» متفق عليه. «يحذيك»: يعطيك.

కాకపోయినా కనీసం నీకు అతని దగ్గర్నుంచి సువాసనయినా వస్తుంది. అదే నువ్వు కొలిమి ఊదే వాడి దగ్గర కూర్చుంటే (అతను నీ మీదకు నిప్పు రవ్వలు ఎగరేసి) నీ బట్టల్ని కాలుస్తాడు లేదా అతని దగ్గర్నుంచి నీకు దుర్వాసనయినా అంటుతుంది.

(బుఖారీ - ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జనాయెజ్ ప్రకరణం, సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఎల్లప్పుడూ సజ్జనుల సాహచర్యాన్ని మాత్రమే ఎంచుకోవాలి. దుర్జనుల సాహచర్యాన్ని, స్నేహాన్ని విసర్జించాలి. ఎందుకంటే కస్తూరి అమ్మేవాడి దగ్గర కూర్చుంటే ఎన్నో విధాలుగా ఉపయోగమున్నట్లే సజ్జనులతో సావాసం చేస్తే అన్నీ ప్రయోజనాలే కలుగుతాయి. వారితో కలిసి ఉండటం వల్ల మనిషి వారిలోని సద్గుణాలను గ్రహించి క్రమక్రమంగా తను కూడా వారిలాగే మంచి మనిషిగా మారతాడు. దీనికి భిన్నంగా చెడు సావాసాల వల్ల చెడులకు అలవాటు పడి ఆఖరికి తను కూడా చెడుల చెట్టుగా మారిపోతాడు.

٣٦٥ ـ وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: «تنكح المرأة لأربع: لمالها، ولحسبها، ولجمالها، ولدينها، فاظفر بذات الدين تربت يداك» متفق عليه.

365. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు : సాధారణంగా నాలుగు విషయాలను చూసి స్త్రీని వివాహం చేసుకుంటారు. ఆమె సిరిసంపదలను చూసి, ఆమె కుటుంబం, వంశాలను చూసి, ఆమె అందాన్ని చూసి, (మరి కొంతమంది) ఆమె ధర్మపరాయణ తను చూసి వివాహమాడతారు. కాని నీవు మాత్రం ధర్మపరాయణురాలైన స్త్రీని వివాహమాడి సాఫల్యం పొందు. నీ చేతులకు మన్ను తగల!

(బుఖారీ - ముస్లిం)

ومعناه: أَنَّ النَّاسَ يقْصِدُونَ فِي العَادَةِ مِنَ المَرْأَةِ هٰذِهِ الخِصَالَ الأَرْبَعَ، فَاحْرِصْ أَنْتَ عَلَى ذَاتِ الدِّينِ، وَاظْفَرْ بِهَا، وَاحْرِصْ عَلَى صُحْبَتِهَا.

ఈ హదీసు భావం ఏమిటంటే, సాధారణంగా ప్రజలు వివాహ సందర్భంలో ఈ నాలుగు విషయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని వివాహమాడతారు. నువ్వు మాత్రం ధర్మపరాయణురాలైన స్త్రీనే కోరుకోవాలి. అలాంటి స్త్రీని వివాహమాడటానికే కృషిచేయాలి. ఆమె సాహచర్యాన్నే అభిలషించాలి.

(సహీహ్ బుఖారీ మరియు సహీహ్ ముస్లింలలోని నికాహ్ ప్రకరణాలు)

ముఖ్యాంశాలు

ధర్మపరాయణురాలైన స్త్రీని వివాహమాడితేనే మనిషి వైవాహిక జీవితం సార్థకమవుతుంది. ధర్మపరాయణురాలైన స్త్రీకి భర్త స్థానం ఏమిటో తెలిసి ఉంటుంది కనుక ఆమె తన భర్త పట్ల విధేయతా భావంతో మసలుకుంటుంది. దాంతో జీవితంలో ఎన్ని కష్టాలెదురైనప్పటికీ మనిషి దాంపత్య జీవితంలో సుఖాన్ని అనుభవిస్తాడు. అదీగాక ఆమె అతని సంతానాన్ని సదాచార సంపన్నులుగా తీర్చిదిద్దుతుంది.

ఇకపోతే పై హదీసులో పేర్కొనబడిన మిగతా మూడు రకాల స్త్రీల వల్ల కుటుంబ జీవనం ఎన్నో ఒడిదుడుకులకు లోనవుతుంది. మనిషికి బయటి కష్టాలతో పాటు ఇంట్లో ఆలుబిడ్డల వల్ల కూడా ఎన్నో ఇబ్బందులు ఎదురౌతాయి. దాని దుష్ప్రభావం వల్ల సంతానం తల్లిదండ్రులకు అవిధేయులుగా మారే అవకాశమూ ఉంది. కనుక వైవాహిక జీవితం కోసం స్త్రీని ఎన్నుకున్నప్పుడు ధర్మపరాయణతకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి.

٣٦٦ - وعنِ ابنِ عباسٍ رضي الله عنهما قال: قال النبيُّ ﷺ لِجبريلَ: «مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَزُورَنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا؟» فَنَزَلَتْ ﴿ وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَٰلِكَ ﴾ رواه البخاري.

366. హజ్రత్ ఇబ్నె అబ్బాస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) జిబ్రయీల్ (అలైహి)తో మాట్లాడుతూ, “ఇప్పుడు మీరు మమ్మల్ని కలవటానికి ఇన్నిసార్లు వస్తున్నారు కదా! ఇంతకన్నా ఎక్కువ సార్లు మమ్మల్ని కలవటానికి రాకూడదా?!” అని అడిగారు. అప్పుడు దివ్య ఖుర్ఆన్‌లోని ఈ సూక్తులు అవతరించాయి.

"ప్రవక్తా! మేము నీ ప్రభువు అజ్ఞ లేకుండా క్రిందికి దిగిరాము. మా ముందు ఉన్నదీ, మా వెనుక ఉన్నది, ఆ రెండింటి మధ్య ఉన్నది, ప్రతిదీ ఆయనదే." (మర్యమ్ : 64)

(బుఖారీ)

(సహీహ్ బుఖారీలోని వ్యాఖ్యానాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

హజ్రత్ జిబ్రయీల్ (అలైహి) 'వహీ' (దైవవాణి)ని తీసుకొని దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి వచ్చేవారు. దైవప్రవక్తకు జిబ్రయీల్ ద్వారా మరిన్ని విషయాలు తెలుసుకోవాలన్న ఆతురత ఉండేది. అందుకే జిబ్రయీల్‌ను ఇంకా ఎక్కువగా తన దగ్గరికి వస్తూ ఉండమని ఆహ్వానించారు. కాని ఆయన మాత్రం దైవప్రవక్త ఆహ్వానాన్ని మర్యాదపూర్వకంగా తిరస్కరించారు. తనలాంటి దైవదూతలందరూ భూమిపైకి రావాలన్నా తిరిగి దేవుని దగ్గరికి వెళ్ళాలన్నా అందుకు దేవుని అనుమతి అవసరమని, ఈ విషయంలో తమకెలాంటి నిర్ణయాధికారం లేదని చెప్పారు.

٣٦٧ - وعنْ أبي سعيدِ الخُدْرِيِّ رضي الله عنه عن النبيِّ ﷺ قال: «لا تُصَاحِبْ إلَّا مُؤْمِناً، وَلا يَأكُلْ طَعَامَكَ إلَّا تَقِيٌّ». رواه أبو داود، والترمذي بإسْنَادٍ لا بأس بِهِ.

367. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుద్రీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) "విశ్వాసి అయిన వ్యక్తిని మాత్రమే మీ స్నేహితుడిగా చేసుకోండి. ఇంకా మీ అన్నం దైవభక్తిగలవారే తినాలి సుమా!" అని ఉపదేశించారు.

(అబూదావూద్, తిర్మిజీ - తిర్మిజీ దీనిని అంగీకరించదగిన ఆధారాలతో వెలికి తీశారు.)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని సంస్కార ప్రకరణం, సుననె తిర్మిజీలోని ఐహిక అనాసక్తత ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

దైవ తిరస్కారులతో సావాసం చేయటం వల్ల విశ్వాసులు కూడా వారికి ప్రభావితులయ్యే అవకాశం ఉంది. అందుకే అలాంటి వారితో స్నేహం, సాహచర్యం మంచిది కాదని చెప్పబడింది. దీనికి భిన్నంగా విశ్వాసులతో స్నేహం చేస్తే వారు ఒండొకరికి ఆలంబనగా ఉంటారు. వారి

విశ్వాసం మరింత తేజోమయమవుతుంది. ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడే రెండో విషయం ఏమిటంటే విందు భోజనాలకు ఆహ్వానించేటప్పుడు సజ్జనుల్ని, దైవభక్తిగలవారినే ఆహ్వానించాలి. అదేవిధంగా దానధర్మాలు చేసినప్పుడు కూడా ధర్మచింతన గల ముస్లింలను వెతికి వారికే దానాలు చెయ్యాలి.

٣٦٨ - وعن أَبي هريرة رضي الله عنه أَنَّ النبيَّ ﷺ قال: «الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ». رواه أبو داود، والترمذي بإسنادٍ صحيحٍ، وقال الترمذي: حديثٌ حسنٌ.

368. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా అన్నారు : మనిషి తన స్నేహితుడి ధర్మానికి (అతి ఎక్కువగా) ప్రభావితుడవుతాడు. కాబట్టి మీలో ప్రతి ఒక్కడూ తాను ఎవరితో స్నేహం చేస్తున్నాడో చూసుకోవాలి.

(అబూ దావూద్ మరియు తిర్మిజీలు దీన్ని దృఢమైన ఆధారాలతో వెలికి తీశారు. ఇంకా తిర్మిజీ దీని ఆధారాన్ని ప్రామాణికమైనదిగా పేర్కొన్నారు.)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో కూడా ధర్మపరాయణులైన వ్యక్తులతోనే స్నేహం చెయ్యాలని, దైవతిరస్కారులతో స్నేహానికి దూరంగా ఉండాలని తాకీదు చేయబడింది. ధర్మానికి ఏమాత్రం ప్రాముఖ్యం ఇవ్వకుండా ప్రపంచాన్నే సర్వస్వంగా భావించేవారితో స్నేహం చేస్తే క్రమంగా విశ్వాసులు కూడా వారికి ప్రభావితులై ప్రాపంచిక వ్యామోహంలో చిక్కుకునే ప్రమాదముంది. కాబట్టి ప్రతి ఒక్కరూ తాము ఎవరితో ఎలాంటి స్నేహసంబంధాలను కలిగి ఉన్నారో ఆత్మపరిశీలన చేసుకుంటూ ఉండాలి.

٣٦٩ - وعن أَبي موسى الأَشعَرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قال: «المَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ» متفقٌ عليه. وفي رواية قال: قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: الرَّجُلُ يُحِبُّ القَوْمَ وَلَمَّا يَلْحَقْ بِهِمْ؟ قال: «المَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ».

369. హజ్రత్ అబూ మూసా అష్అరీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా అన్నారు : మనిషి తాను అభిమానించిన వారితో పాటే ఉంటాడు.

(బుఖారీ - ముస్లిం)

వేరొక ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది : ఒక వ్యక్తి కొంతమందిని అభిమానించి

నప్పటికీ వారి స్థాయికి చేరుకోలేక పోతేనో?!" అని ఎవరో సందేహపడగా, "మనిషి తాను అభిమానించినవారి వెంటే ఉంటాడు" అని అన్నారు దైవప్రవక్త (సల్లం).

(సహీహ్ బుఖారీలోని సంస్కార ప్రకరణం, సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ధర్మపరాయణులు, సదాచార సంపన్నులను అభిమానిస్తే పరంలోకంలో కూడా వారి సాహచర్య భాగ్యం లభిస్తుంది. ప్రజలు తాము అభిమానించేవారంతటి గొప్పవారు కాలేకపోయినప్పటికీ దేవుడు తన కరుణా కటాక్షాలతో సామాన్య ప్రజానీకానికి కూడా అంతటి గౌరవాన్ని కల్పిస్తాడు. దీనికి విరుద్ధంగా చెడ్డవారిని, అవినీతిపరుల్ని అభిమానిస్తే పరలోకంలో భయంకరమైన పరిణామాల్ని ఎదుర్కోవలసి వస్తుంది. దేవుడు ఆ నీచులతో పాటు వారిని అభిమానించిన వారిని కూడా నేరస్తులుగా నిలబెడతాడు.

٣٧٠ ـ وعن أنس رضي الله عنه أنَّ أعرابياً قال لِرسولِ اللهِ ﷺ: مَتَى السَّاعَةُ؟ قال رسولُ اللهِ ﷺ: «مَا أَعْدَدْتَ لَهَا؟» قال: حُبُّ اللهِ ورسولِهِ، قال: «أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ». متفقٌ عليه، وهذا لفظ مسلمٍ.

370. హజ్రత్ అనస్ కథనం ప్రకారం ఒక పల్లెటూరి వ్యక్తి దైవప్రవక్తను, "ప్రళయం ఎప్పుడొస్తుంద"ని అడిగాడు. "దానికోసం నువ్వేం ఏర్పాట్లు చేసుకున్నావు?" అని అడిగారు దైవప్రవక్త (సల్లం). దానికావ్యక్తి, "దైవాన్ని, దైవ ప్రవక్తను ప్రేమించటం" అని అన్నాడు. అతని సమాధానం విని దైవ ప్రవక్త "మరయితే నీవు ఎవరిని ప్రేమిస్తున్నావో వారితోనే ఉంటావు" అని అన్నారు.

(బుఖారీ, ముస్లిం వాక్యాలు మాత్రం ముస్లింవి)

وفي روايةٍ لهما: مَا أَعْدَدْتُ لَهَا مِنْ كَثِيرِ صَوْمٍ، وَلَا صَلَاةٍ، وَلَا صَدَقَةٍ، وَلٰكِنِّي أُحِبُّ اللهَ وَرَسُولَهُ.

బుఖారీ - ముస్లింలలోని వేరొక ఉల్లేఖనం ప్రకారం ఆ వ్యక్తి ఇలా అన్నాడు: "నేను దానికోసం ఎక్కువగా ఉపవాసా

లేమీ పాటించలేదు. అధికంగా నమాజులుగాని, దానధర్మాలుగాని చెయ్యలేదు. అయితే నేను దేవుణ్ణి, దైవప్రవక్తను మాత్రం ప్రేమిస్తున్నాను."

(సహీహ్ బుఖారీలోని సంస్కార ప్రకరణం, సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

దైవప్రవక్త సహచరుల్లో ఎవరైనా తాను దేవుణ్ణి, దైవప్రవక్తను ప్రేమిస్తున్నానని అంటే అవి ఒట్టి నోటిమాటలే కావు. వారి దృష్టిలో దేవుణ్ణి, దైవప్రవక్తను ప్రేమించడమంటే జీవితంలోని అన్ని విషయాల్లోనూ వారికి విధేయత చూపటం, వారి ఆజ్ఞల్ని శిరసావహించడమన్నమాట. పై హదీసులో ఆ పల్లెటూరి వ్యక్తి తాను ప్రళయానంతరం పరలోక జీవితం కోసం అంత ఎక్కువగా నమాజులు, ఉపవాసాలు, దానధర్మాలు చేయలేదనీ, అయితే దేవుణ్ణి, దైవప్రవక్తను మాత్రం మనస్ఫూర్తిగా అభిమానిస్తున్నానని చెప్పాడు. ఇక్కడ నమాజులు, ఉపవాసాలంటే స్వచ్ఛంద (నఫిల్) ఆరాధనలన్నమాట. ఫర్జ్ ఆరాధనలు (విధులు) మాత్రం ఎవరైనాసరే తప్పకుండా నిర్వర్తించాల్సిందే. ఫర్జ్ ఆరాధనలు పాటించకుండా ఎవరైనా తాను దేవుణ్ణి, దైవప్రవక్తను ప్రేమిస్తున్నానని అంటే అవి ఒట్టి బూటకపు మాటలే. మనిషి నిజంగా దేవుణ్ణి, దైవప్రవక్తను అభిమానించేవాడైతే అతని అభిమానం ఫర్జ్ ఆరాధనలు పాటించడంలోనే కనపడుతుంది. అలాంటి వ్యక్తి అతి ఎక్కువగా స్వచ్ఛంద (నఫిల్) ఆరాధనలు చేసి ఉండకపోయినప్పటికీ తన నిష్కల్మషమైన అభిమానం వల్ల దేవుని సన్నిధిలో కృతార్థుడవుతాడు. ఫర్జ్‌లను విస్మరించి నఫిల్ ఆరాధనల్ని పట్టుకొని వ్రేలాడితే దానివల్ల ఎలాంటి ప్రయోజనం ఉండదు. దేవుని సన్నిధిలో అలాంటి నఫిల్ ఆరాధనలకు ఎలాంటి విలువా ఉండదు.

٣٧١ ـ وعن ابنِ مسعودٍ رضي الله عنه قال: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رسولِ اللهِ ﷺ فَقَالَ: يَارَسولَ اللهِ! كَيْفَ تَقُولُ فِي رَجُلٍ أَحَبَّ قَوْماً وَلَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ؟ فَقَالَ رسولُ الله ﷺ: «الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ» متفقٌ عليه.

371. హజ్రత్ ఇబ్నె మస్‌వూద్ (రజి) కథనం ప్రకారం ఒక వ్యక్తి దైవప్రవక్త (సల్లం) దగ్గరికి వచ్చి, "దైవప్రవక్తా! ఒక మనిషి కొందరిని అభిమానిస్తున్నాడు గాని తాను మాత్రం వారి స్థాయికి చేరుకోలేకపోతున్నాడు. అలాంటి వ్యక్తి గురించి మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?" అని అడిగాడు. దానికి ఆయన "మనిషి తాను అభిమానించినవారితో పాటే ఉంటాడు" అని చెప్పారు. *(బుఖారీ - ముస్లిం)*

(సహీహ్ బుఖారీలోని సంస్కార ప్రకరణం, సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

వారి స్థాయికి చేరుకోలేకపోతున్నారంటే ఇహలోకంలో సత్కార్యాలు చేయటంలో తమ అభిమాన పాత్రుల స్థాయికి చేరుకోలేక పోతున్నారని అర్థం. కాని పరలోకంలో మాత్రం వారు దైవభక్తి గలవారిని అభిమానించినందుకు దేవుడు తన కరుణాకటాక్షాలతో వారిని కూడా వారి అభిమానపాత్రుల స్థాయికి చేర్చి వారితోపాటు ఉంచుతాడు. పై హదీసులో ఈ విషయం గురించి దైవప్రవక్తను అడుగుతున్నది ఆయన (స) సహచరుడే. ఎవరి గురించి అడుగుతున్నాడో వారూ సహచరులే - అయినప్పటికీ భావం రీత్యా ఈ హదీసు అందరికీ వర్తిస్తుంది. ప్రళయం వచ్చేవరకు పుణ్యాత్ముల్ని అభిమానించేవారందరికీ పరలోకంలో పుణ్యగతులే ప్రాప్తమవుతాయి. అయితే దానికోసం దైవగ్రంథానికి, దైవప్రవక్త సంప్రదాయానికి కట్టుబడి ఆచరిస్తూ, వీలైనంతవరకు ధర్మాదేశాల్ని పాటిస్తూ ఉండాలి.

٣٧٢ ـ وعن أبي هُريرة رضي الله عنه عن النبيِّ ﷺ قال: «النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالفِضَّةِ، خِيَارُهُمْ فِي الجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الإِسْلام إذَا فَقُهُوا، وَالأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ، فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا ائْتَلَفَ، وَمَا تَنَاكَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ» رواه مسلم. وروى البخاري قوله: «الأَرْوَاحُ» إلخ من روايةِ عائشةَ رضي الله عنها.

372. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా ప్రవచించారు : బంగారం, వెండి గనుల్లాగా ప్రజలు (కూడా వేర్వేరు) గనుల్లాంటి వారు. అజ్ఞాన కాలంలో మంచి వాళ్ళుగా ఉండినవారు ఇస్లాం స్వీకరించిన తరువాత కూడా మంచివాళ్ళుగానే ఉంటారు. అయితే వారు ధర్మం పట్ల సరయిన అవగాహన కలిగి ఉండాలి.

అదేవిధంగా ఆత్మలు కూడా అనేక సైన్యాల మాదిరిగా ఉంటాయి. (ఆత్మావస్థలో) ఒక ఆత్మకు మరో ఆత్మతో పరిచయముంటే (ప్రపంచంలోనూ) వారి మధ్య మైత్రి ఏర్పడుతుంది. అదే విధంగా (ఆత్మావస్థలో) పరిచయంలేని ఆత్మలు (ప్రపంచంలోనూ) అపరిచితులుగానే ఉండిపోతాయి. (ముస్లిం)

ఇమామ్ బుఖారీ ఈ హదీసులో వచ్చిన ఆత్మల ప్రస్తావనను మాత్రం హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) ఆధారంగా ఉల్లేఖించారు.

(సహీహ్ బుఖారీలోని ప్రవక్తల ప్రకరణం, సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రవక్త సహచరుల మహిమోన్నతుల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

గనుల్లో అనేక రకాలుంటాయి. కొన్ని గనుల నుంచి స్వచ్ఛమైన ఖనిజాలు వెలువడితే మరికొన్ని గనుల నుంచి నాసిరకపు ఖనిజాలు వెలువడతాయి. అదేవిధంగా మనుషుల్లో కూడా మంచి, చెడు - రెండు రకాల వారుంటారు. సమాజంలో గౌరవోన్నతులు, పేరు ప్రతిష్ఠలు గలవారెవరైనా ఇస్లాం స్వీకరిస్తే వారి గౌరవానికి, పేరు ప్రతిష్ఠలకు ఎలాంటి భంగం వాటిల్లదు. ఆ తరువాత కూడా వారు గౌరవంగా ప్రతిష్ఠాత్మక జీవితాన్ని గడపవచ్చు. అయితే వారు ధార్మిక స్పృహ, ధర్మం గురించి సరయిన అవగాహన కలిగి ఉండాలి. ధర్మాదేశాల్ని పాటించేవారయి ఉండాలి.

ఆత్మలు అనేక సైన్యాల మాదిరిగా ఉంటాయంటే, వాటి మనస్తత్వాలకనుగుణంగా వేర్వేరు సమూహాలుగా ఉంటాయని అర్థం. మంచిని కోరే ఆత్మలకు ఆ ఆత్మావస్థలోనే ఇతర మంచి ఆత్మలతో పరిచయమేర్పడుతుంది. అదేవిధంగా చెడుని ప్రేమించే మనస్తత్వం గల ఆత్మలకు ఇతర చెడ్డ ఆత్మలతో పరిచయమేర్పడుతుంది. ప్రపంచంలోకి వచ్చిన తరువాత ఆ పరిచయాలే స్నేహ సంబంధాలుగా మార్పు చెందుతాయి.

٣٧٣ ـ وعن أُسَيْرِ بنِ عَمْرٍو وَيُقَالُ: ابْنُ جابِرٍ ـ وهو بضم الهمزة، وفتح السين المهملة ـ قال: كَانَ عُمَرُ بْنُ الخَطَّابِ رضي الله عنه إذا أَتَى عَلَيْهِ أَمْدَادُ أَهْلِ الْيَمَنِ سَأَلَهُمْ: أَفِيكُمْ أُوَيسُ بْنُ

373. హజ్రత్ ఉసైర్ బిన్ అమ్ర్ - మరికొంతమంది అభిప్రాయం ప్రకారం ఉసైర్ బిన్ జాబిర్ కథనం :

"యమన్ దేశం నుండి ముస్లిం యుద్ధ వీరులకు సహాయపడేవారెవరైనా వస్తే హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) వారిని "మీలో ఉవైస్ బిన్ ఆమిర్ అనే పేరుగల వ్యక్తి ఎవరైనా ఉన్నారా?" అని అడుగుతుండే వారు. ఒకనాడు ఓ బృందంతోపాటు నిజంగానే ఉవైస్ వచ్చారు. మీరు 'ఉవైస్ బిన్ ఆమిర్ గారేనా?' అని ఉమర్

عَامِرٍ؟ حَتَّى أتى عَلَى أُوَيْسٍ رضي الله عنه، فقال له: أَنتَ أُوَيْسُ بْنُ عامِرٍ؟ قال: نَعَمْ، قال: مِنْ مُرَادٍ ثُمَّ مِنْ قَرَنٍ؟ قال: نَعَمْ، قال: فَكَانَ بِكَ بَرَصٌ، فَبَرَأْتَ مِنْهُ إِلَّا مَوْضِعَ دِرْهَمٍ؟ قال: نَعَمْ قال: لَكَ وَالِدَةٌ؟ قال: نَعَمْ، قال: سمِعْتُ رسولَ الله ﷺ يقول: «يَأْتِي عَلَيْكُمْ أُوَيْسُ بْنُ عَامِرٍ مَعَ أَمْدَادِ أَهْلِ الْيَمَنْ، مِنْ مُرَادٍ ثُمَّ مِنْ قَرَنٍ، كَانَ بِهِ بَرَصٌ، فَبَرَأَ مِنْهُ إِلَّا مَوْضِعَ دِرْهَمٍ، لَهُ وَالِدَةٌ هُوَ بِهَا بَرٌّ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى الله لأَبَرَّهُ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكَ فَافْعَلْ» فَاسْتَغْفِرْ لي، فَاسْتَغْفَرَ لَهُ، فقال له عُمَرُ: أَيْنَ تُرِيدُ؟ قال: الْكُوفَةَ، قال: أَلا أَكْتُبُ لَكَ إِلى عَامِلِهَا؟ قال: أَكُونُ فِي غَبْرَاءِ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيَّ، فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ حَجَّ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَافِهِمْ، فَوَافَى عُمَرَ، فَسَأَلَهُ عَنْ أُوَيْسٍ،

అడిగారు. ఆయన అవునన్నారు. "మీకు మురాద్ కుటుంబంతోనూ, ఖర్న్ తెగతోనూ సంబంధముందా?" అని అడిగారు. ఆయన 'ఉంద'ని చెప్పారు. ఆ తరువాత ఉమర్ (రజి) "మీ శరీరంపై తెల్లమచ్చలుండేవి. ఇప్పుడు అవన్నీ నయమయిపోయి దిర్హం నాణెమంత మచ్చమాత్రమే మిగిలి ఉంది కదూ!?" అని అడిగారు. ఆయన అవునన్నారు. ఆ తరువాత "మీ తల్లి బ్రతికి ఉందా?" అని అడిగారు. "అవును, బ్రతికే ఉంది" అని ఆయన సమాధానమిచ్చారు. (ఆయన తాననుకుంటున్న ఉవైసే అన్న నమ్మకం కుదిరాక) హజ్రత్ ఉమర్ దైవప్రవక్త (స) ఇలా చెబుతుండగా తాను విన్నానని తెలియజేశారు:

యమన్ దేశం నుండి ముస్లిం సైన్యాలకు జిహాద్‌లో సహకరించేవారితో పాటు మురాద్ కుటుంబానికి, ఖర్న్ తెగకు చెందిన ఉవైస్ బిన్ అమిర్ అనే అతను మీ దగ్గరికి వస్తాడు. ఒకప్పుడు అతని శరీరంపై ఉండిన తెల్లమచ్చలన్నీ నయమయిపోయి కేవలం ఒక దిర్హం నాణెమంత మచ్చ మాత్రమే మిగిలి ఉంటుంది. అతను తన తల్లి పట్ల చాలా ఉత్తమంగా ప్రవర్తిస్తాడు. అతను గనక దేవునిపై ఏదైనా ప్రమాణం చేస్తే దేవుడు తప్పకుండా అతని ప్రమాణాన్ని పూర్తి చేస్తాడు. కాబట్టి (ఓ ఉమర్!) నీకు నీ పాపాల మన్నింపు కోసం అతని చేత

فقال: تَرَكْتُهُ رَثَّ الْبَيْتِ قَلِيلَ المتاعِ، قال: سَمِعْتُ رسولَ الله ﷺ يقول: «يَأْتي عَلَيْكُمْ أُوَيْسُ بْنُ عَامِرٍ مَعَ أَمْدَادِ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ، مِنْ مُرادٍ ثُمَّ مِنْ قَرَنٍ، كَانَ بِهِ بَرَصٌ فَبَرَأَ مِنْهُ إلَّا مَوْضِعَ دِرْهَمٍ، لَهُ وَالِدَةٌ هُوَ بِهَا بَرٌّ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى الله لأَبَرَّهُ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ يَسْتَغْفِرَ لَكَ، فَافْعَلْ» فَأَتَى أُوَيْساً، فقال: اسْتَغْفِرْ لي، قال: أَنْتَ أَحْدَثُ عَهْداً بِسَفَرٍ

ప్రార్థన చేయించుకునే అవకాశం లభిస్తే తప్పకుండా చేయించుకో."

తరువాత హజ్రత్ ఉమర్ (రజి), "అందుకే అడుగుతున్నాను. మీరు నా పాపాల మన్నింపు కోసం దేవుణ్ణి ప్రార్థించండి" అని కోరారు. ఉమర్ (రజి) కోరినట్లుగానే ఉవైస్ ఖర్నీ ఆయన మన్నింపు కోసం దేవుణ్ణి ప్రార్థించారు. ఆ తరువాత హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) "ఇప్పుడు మీరెక్కడికి వెళ్ళాలనుకుంటు న్నారు?" అని అడిగారు. కూఫాకు వెళ్ళాలనుకుంటున్నానని చెప్పారాయన. "అలాగయితే నేను కూఫా గవర్నర్‌కు మీ గురించి లేఖ రాసివ్వమంటారా?" అని అడిగారు. దానికాయన, "(అవసరం లేదు). నేను ఎవరికీ తెలియకుండా ఎవరూ పట్టించుకోకుండా ఉండే నిరుపేదలు, అభాగ్యులతో పాటు ఉండాలనుకుంటు న్నాను" అని అన్నారు.

మరు సంవత్సరం యమన్ దేశానికి చెందిన గొప్ప మనుషుల్లో ఒకాయన కాబా యాత్ర (హజ్) కోసం వచ్చాడు. (ఆ యాత్రలోనే) అతను హజ్రత్ ఉమర్ (రజి)ని కలవటం జరిగింది. ఆయన ఆ వ్యక్తిని ఉవైస్ (రహ్మాలై) గురించి అడిగారు. దానికావ్యక్తి, "నేను వచ్చినప్పుడు ఆయన ఎంతో నిరాడంబర జీవితం గడుపుతున్నారు. ఆయన దగ్గర జీవన సామగ్రి చాలా తక్కువగా ఉంది" అని అన్నాడు. అప్పుడు హజ్రత్ ఉమర్

صَالِحٍ، فَاسْتَغْفِرْ لِي. قال: لَقِيتَ عُمَرَ؟ قال: نَعَمْ، فَاسْتَغْفَرَ لَهُ، فَفَطِنَ لَهُ النَّاسُ، فَانْطَلَقَ عَلَى وَجْهِهِ. رواه مسلم. وفي رواية لمسلم أيضاً عن أُسَيْرِ بن جابرٍ رضيَ الله عنه أنَّ أهلَ الكوفةِ وَفَدُوا على عُمَرَ رضيَ اللهُ عنهُ، وَفِيهم رَجُلٌ مِمَّنْ كَانَ يَسْخَرُ بِأُوَيْسٍ، فقال عُمَرُ: هَلْ هَاهُنا أَحَدٌ مِنَ القَرَنِيِّينَ؟ فَجَاءَ ذٰلِكَ الرَّجُلُ، فقالَ عُمَرُ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قد قال: «إِنَّ رَجُلاً يَأْتِيكُمْ

తాను దైవప్రవక్త (స) ద్వారా విన్న విషయం అతనికి ఈ విధంగా చెప్పారు:

"యమన్ దేశం నుండి ముస్లిం యోధులకు సహాయం చేసేవారితో పాటు మురాద్ కుటుంబానికి, ఖర్న్ తెగకు చెందిన ఉవైస్ బిన్ ఆమిర్ అనే ఆయన మీ దగ్గరికి వస్తాడు. ఒకప్పుడు ఆయనకు తెల్లమచ్చల రోగం ఉండి ఉంటుంది. ఆ రోగమంతా నయమయిపోయి దిర్హము నాణెమంత మచ్చ మాత్రమే మిగిలి పోతుంది. ఆయన తల్లి (బ్రతికి) ఉంటుంది. ఆయన తన తల్లి పట్ల ఎంతో ఉత్తమంగా మెలగుతాడు. ఆయన గనక దేవునిపై ప్రమాణం చేస్తే దేవుడు (తప్పకుండా) ఆయన ప్రమాణాన్ని పూర్తిచేస్తాడు. కనుక నీకు ఆయన చేత నీ పాపాల మన్నింపుకోసం ప్రార్థన చేయించుకునే అవకాశం లభిస్తే తప్పకుండా చేయించుకో!"

హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) చెప్పింది విని ఆ యమన్ దేశస్థుడు హజ్ పూర్తి చేసుకున్న తరువాత ఉవైస్ (రహ్మాలై) దగ్గరికి వెళ్ళి తన కోసం మన్నింపు ప్రార్థన చేయమని కోరాడు. దానికి ఉవైస్ (రహ్మాలై) "మీరు ఇప్పుడే ఓ పుణ్యప్రదమైన ప్రయాణాన్ని ముగించుకొని వచ్చారు. కాబట్టి మీరే నా మన్నింపు కోసం ప్రార్థించాల"న్నారు. తరువాత "మీరు ఉమర్ గారిని కలిశారా?" అని అడిగారు. దానికావ్యక్తి కలిశానన్నాడు. ఉవైస్ హజ్రత్ ఉమర్

مِنَ اليَمَن يُقَالُ لَهُ: أُوَيْسٌ، لَا يَدَعُ بِاليَمَنِ غَيْرَ أُمٍّ لَهُ، قَدْ كَانَ بِهِ بَيَاضٌ فَدَعَا اللهَ تعالى، فَأَذْهَبَهُ إِلَّا مَوضِعَ الدِّينارِ أَوِ الدِّرْهَمِ، فَمَنْ لَقِيَهُ مِنكُمْ، فَلْيَسْتَغْفِرْ لَكُمْ». وفي روايةٍ له عَن عمرَ رضي الله عنه قال: إنِّي سَمِعْتُ رسولَ الله ﷺ يقول: «إنَّ خَيرَ التَّابعِينَ رَجُلٌ يُقَال له: أُوَيْسٌ، وَلَه وَالدَةٌ، وَكَانَ بِهِ بَيَاضٌ، فَمُروه، فَلْيَسْتَغْفِرْ لَكُمْ». قوله: «غَبْراءِ النَّاسِ» بفتح الغين المعجمة، وإسكان الباءِ وبالمد، وهم فُقَرَاؤهمْ وَصَعَالِيكُهُمْ وَمَنْ لَا يُعْرَفُ عَيْنُه مِن أَخلاطِهِمْ. وَ«الأمْداد» جَمْع مَدَدٍ وَهُم الأَعْوَان وَالنَّاصِرُونَ الَّذينَ كَانُوا يُمِدُّونَ المُسْلِمينَ في الجِهَاد.

(రజి) మన్నింపు కోసం ప్రార్థించారు. అప్పుడు ప్రజలు ఆయన గొప్పదనాన్ని గుర్తించారు. ఉవైస్ (రహ్మాలై) ముందుకు నడిచారు. (ముస్లిం)

ముస్లింలోని వేరొక ఉల్లేఖనంలో హజ్రత్ ఉసైర్ బిన్ జాబిర్ (రజి) కథనం ఇలా ఉంది : కూఫా ప్రాంతానికి చెందిన కొందరు హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) దగ్గరికి వచ్చారు. వారిలో ఒకడు ఉవైస్ (రహ్మాలై)ని ఎగతాళి చేసేవాడు. (అతనికి ఉవైస్ (రహ్మాలై) గొప్పదనం ఏమిటో తెలియదు) ఇక్కడ ఖర్న్ తెగకు చెందినవారు ఎవరైనా ఉన్నారా?" అని ఉమర్ (రజి) అడిగారు. అప్పుడు ఆ వ్యక్తి ముందుకు వచ్చాడు. ఉమర్ (రజి) అతనికి, దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా అన్నారని తెలియజేశారు:

"మీ దగ్గరికి యమన్ నుండి ఉవైస్ అనే ఆయన వస్తాడు. ఆయన మీ దగ్గరికి వచ్చినప్పుడు యమన్‌లో తన తల్లి ఒక్కతినే వదలివస్తాడు. ఒకప్పుడు అతనికి బొల్లి రోగం ఉంటుంది. అతను దేవుణ్ణి ప్రార్థిస్తే దేవుడు అతని రోగాన్ని నయం చేస్తాడు. అతని శరీరంపై దీనారు లేక దిర్హం నాణెమంత మచ్చ మాత్రమే మిగిలిపోతుంది. కనుక మీలో ఎవరైనా అతన్ని కలిస్తే (తప్పకుండా) అతని చేత మన్నింపుకోసం ప్రార్థన చేయించుకోండి."

ముస్లింలోని వేరొక ఉల్లేఖనంలో హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) దైవప్రవక్త (స) ఇలా అంటుండగా తాను విన్నానని తెలియ జేశారు : తాబయీన్లలో (అంటే ప్రవక్త సహచరుల అనుచరుల్లో) ఉవైస్ అనే ఆయన అందరికన్నా గొప్పవాడు. ఆయన తల్లి బ్రతికి ఉంటుంది. ఆయన శరీరంపై తెల్లమచ్చలుంటాయి. మీరు ఆయన్ని మీ మన్నింపు కోసం ప్రార్థించ మని కోరండి."

'గబ్రావున్నాస్' అంటే గుట్టుగా ఉండే ఆ ప్రాంతపు నిరుపేదలు, అగత్య పరులు. 'అమ్దాద్' మదద్‌కు బహు వచనం. వారు యుద్ధంలో ముస్లిం యోధులకు సహకరించేవారని అర్థం.

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రవక్త సహచరుల మహిమోన్నతుల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1. ఈ హదీసు దైవప్రవక్త (సల్లం) గారి స్పష్టమైన మహిమను గురించి తెలియజేస్తోంది. ఉవైస్ ఖర్నీ వస్తారని ఆయన తన జీవిత కాలంలోనే చెప్పారు. ఉవైస్ ఖర్నీ (రహ్మాలై) వచ్చిన తరువాత చూస్తే ఆయన గురించి దైవప్రవక్త (స) ఇచ్చిన సూచనలన్నీ నిజమని తేలాయి.
2. ప్రాపంచిక పటాటోపాలకు దూరంగా, నిరాడంబరంగా, గుట్టుగా జీవనం సాగించటం ఉత్తమం.
3. తల్లిదండ్రుల పట్ల మంచిగా మెలగాలి.
4. ఈ హదీసు ద్వారా ఉవైస్ ఖర్నీ (రహ్మాలై) తాబయీన్లందరిలోకెల్లా గొప్పవారని తెలుస్తోంది. కొంతమంది హజ్రత్ సయీద్ బిన్ ముసయ్యిబ్ (రహ్మాలై) తాబయీన్లలో గొప్పవారని అన్నారంటే వారు వేరే ఉద్దేశ్యంతో అని ఉంటారు. ఎందుకంటే, ఖుర్ఆన్ హదీసుల జ్ఞానంలో, ధర్మావగాహనలో ఇతర తాబయీన్లందరికన్నా సయీద్ బిన్ ముసయ్యిబ్ (రహ్మాలై) ప్రవీణులన్న విషయంలో ఏకాభిప్రాయముంది. కాని హదీసుపరంగా చూస్తే దేవుని దృష్టిలో ఉవైస్ (రహ్మాలై) అందరికన్నా గొప్పవారని తెలుస్తోంది. (నవవీ)

٣٧٤ - وعن عمرَ بنِ الخطاب رضي الله عنه قال: استَأذَنتُ النَّبيَّ ﷺ في العُمْرَةِ، فَأذِنَ لي، وقال: «لا تَنسَنا يا أُخَيَّ مِنْ دُعائِكَ» فقال كَلِمَةً مَا يَسُرُّني أنَّ لي بِها الدُّنْيا. وفي روايةٍ قال: «أشرِكْنا يا أُخَيَّ في دُعائِكَ». حديثٌ صحيحٌ رواه أبو داود، والترمذي وقال: حديثٌ حسنٌ صحيحٌ.

374. హజ్రత్ ఉమర్ బిన్ ఖత్తాబ్ (రజి) కథనం: నేను ఉమ్రాకు వెళ్ళటానికి దైవప్రవక్త (సల్లం) అనుమతి కోరాను. అప్పుడు ఆయన అనుమతి ఇస్తూ, "సోదరా! (ఉమ్రాలో) నువ్వు దేవుణ్ణి ప్రార్థించేటప్పుడు మమ్మల్ని మరచిపోకు సుమా!" అని అన్నారు. ఆయన అన్న ఆ మాటకు నేనెంతగా పొంగిపోయా నంటే, మొత్తం ప్రపంచం నా సొంత మయినా నాకు అంత ఆనందం కలిగేది కాదు.

వేరొక ఉల్లేఖనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) ఇలా అన్నారు : "సోదరా! నీ ప్రార్థనలో మమ్మల్ని కూడా చేర్చుకో." (ఈ హదీసు ప్రామాణికమైనది. దీనిని అబూదావూద్ మరియు తిర్మిజీలు వెలికితీశారు. తిర్మిజీ దీనిని 'హసన్' మరియు 'సహీహ్'గా పేర్కొన్నారు.)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని నమాజ్ ప్రకరణం, సుననె తిర్మిజీలోని ప్రార్థనల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ప్రయాణానికి బయలుదేరుతున్న వారిని తమ కోసం ప్రార్థించమని కోరటం ఉత్తమం, ముఖ్యంగా హజ్ (కాబాయాత్ర) కోసం వెళుతున్నవారిని; కాబా గృహాన్ని సందర్శించినప్పుడు తమకోసం కూడా ప్రార్థించమని కోరాలి. దీనివల్ల రెండు ప్రయోజనాలున్నాయి. ఒకటి: ఒక ముస్లిం పరోక్షంగా ఉన్న తన సోదరుని కోసం ప్రార్థిస్తే దేవుడు అతని ప్రార్థనను తప్పకుండా ఆమోదిస్తాడు. ఎందుకంటే పరోక్షంగా చేసే ప్రార్థనలో చిత్తశుద్ధి ఉంటుంది. ఇక రెండో ప్రయోజనం ఏమిటంటే, పుణ్యక్షేత్రంలో చేసే ప్రార్థనలకు త్వరగా స్వీకృతి లభిస్తుంది. అదేవిధంగా హజ్, ఉమ్రాల కోసం వెళ్ళేవారు అక్కడికి వెళ్ళిన తరువాత కేవలం తమ కోసమే ప్రార్థించుకోకుండా బంధుమిత్రుల కోసం కూడా ప్రార్థించాలి.

దైవప్రవక్త (స) తన అనుచర సమాజానికి తండ్రి లాంటివారని అందరికీ తెలుసు. గౌరవోన్నతుల రీత్యా సృష్టిలో ఆయన అందరికన్నా శ్రేష్ఠులు. అందులో సందేహానికి ఏమాత్రం తావులేదు. అదేవిధంగా ఆయన ధార్మికంగా ప్రతి వ్యక్తికీ ఒక సోదరుని లాంటివారని కూడా ఈ హదీసు ద్వారా బోధపడుతోంది.

٣٧٥ ـ وعن ابن عُمَرَ رضي الله عنهما قال: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَزُورُ قُبَاءَ رَاكِباً وَمَاشِياً، فَيُصَلِّي فِيهِ رَكْعَتَيْنِ. متفقٌ عليه.
وفي روايةٍ: كان النَّبِيُّ ﷺ يَأتي مَسْجدَ قُبَاءَ كُلَّ سَبْتٍ رَاكِباً وَمَاشِياً، وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يفْعَلُهُ.

375. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (స) వాహనంపైగాని లేదా నడిచిగాని 'ఖుబా'కు వెళ్ళి అక్కడ రెండు రకాతుల నమాజు చేసి వచ్చే వారు. *(బుఖారీ - ముస్లిం)*

వేరొక ఉల్లేఖనంలో దైవప్రవక్త (స) ప్రతి శనివారం వాహనంపైగాని నడిచిగాని ఖుబా మస్జిద్‌కు వెళ్ళేవారనీ, ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కూడా (దైవప్రవక్తను అనుసరిస్తూ) అలాగే చేసేవారని ఉంది.

(సహీహ్ బుఖారీలోని వ్యాఖ్యానాల ప్రకరణం, సహీహ్ ముస్లింలోని హజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1. మదీనా నగరానికి రెండు మైళ్ళ దూరంలో 'ఖుబా' అనే చిన్న ఊరు ఉండేది. ప్రస్తుతం అది మదీనాలో ఒక పేటగా మారిపోయింది. ఒక హదీసులో దైవప్రవక్త (స) ఖుబా మస్జిద్‌లో నమాజ్ చేస్తే ఉమ్రా చేసినంత పుణ్యం లభిస్తుందని చెప్పారు. (తిర్మిజీ)
2. దైవప్రవక్త ఆచరణల్ని అనుసరించటంలో హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కు మంచి పేరుంది. ఇది ఆయన ప్రత్యేకతగా చెప్పబడుతుంది.